

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

ЖОВТЕНЬ 2016 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою
на підставі матеріалів, зібраних
у жовтні 2016 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з щомісячними моніторинговими оглядами
Кримської правозахисної групи

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з тематичними оглядами та статтями
Кримської правозахисної групи

ЗМІСТ

1. Вступ.....	2
2. Громадянські і політичні права.....	3
Право на свободу та особисту недоторканність.....	3
Обшуки.....	3
Політично мотивовані кримінальні переслідування.....	5
<i>Переслідування учасників київського Майдана:</i>	
<i>Справа Справа Андрія Коломійця.....</i>	5
«Справа 26 лютого».....	5
Справа «Хізб-ут-Тахрір».....	6
«Справа українських диверсантів».....	7
Свобода слова та висловлювання думок.....	8
<i>Перешкоджання журналістській діяльності.....</i>	9
Справа Миколи Семени.....	9
Справа Ільмі Умерова.....	10
Справа Сулеймана Кадирова.....	10
Свобода мирних зібрань.....	11
<i>Порушення свободи мирних зібрань у зв'язку з днем пам'яті жертв</i>	
<i>депортації кримськотатарського народу.....</i>	11
Свобода об'єднань.....	12
Свобода пересування та питання переміщення через пункти пропуску.....	13
Порушення норм міжнародного гуманітарного права.....	14
Примусове переміщення населення.....	14
Примус до служби у збройних силах Росії.....	14

1. ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ

ОБШУКИ

5 жовтня в помешканні члена регіонального Меджлісу кримськотатарського народу **Сулеймана Кадирова** в місті Феодосія відбувся обшук. Під час обшуку було вилучено особистий ноутбук і телефон. Обшук відбувався за постановою судді Ігоря Івановича Радіонова на здійснення огляду житла. І. І. Радіонов на цей момент є головою «Верховного Суду Республіки Крим» (призначений на посаду 13 листопада 2014 року указом Президента РФ¹). Кадирову повідомили, що обшук відбувається за підозрою його у закликах до невизнання кордонів РФ та на підтримку кримськотатарського батальйону «Аскер»² (Детальніше в розділі «Свобода слова і висловлювання думок»).

12 жовтня співробітники Слідчого комітету прийшли до квартири лідера відділення «Національно-визвольного руху» в Севастополі **Анатолія Марети** для проведення обшуку. Марети вдома не було, а його дружина не дозволила слідчим увійти до квартири. Незабаром додому повернувся Анатолій Марета, котрий добровільно передав слідчим особистий комп'ютер. Щодо Анатолія Марети Слідчим комітетом було розпочато кримінальну справу за фактом наклепу на адресу судді, котрий виніс обвинувальний вирок забудовнику Миколі Соколову. На думку слідства, оприлюдненням інформації за авторством Анатолія Марети було зганьблено честь і гідність судді, знеславлено його ділову репутацію³.

15 жовтня співробітники поліції здійснили огляд прибудинкової території помешкання **Муси Ісаєва** в селі Айсерез (Межиріччя) поблизу міста Судак. Свої дії вони мотивували пошуками викраденого раніше мотоциклу. Активістка Ленора Дюльбер повідомила КПП, що огляд території був перерваний втручанням сусідів, котрі, ставши свідками дій співробітників поліції, поставили під сумнів законність їхніх вчинків. Тому вони зателефонували до поліційного відділку та повідомили про дії поліціантів. Внаслідок цього звернення до будинку прибув наряд поліції, а слідчі припинили огляд і залишили подвір'я. Такі дії слідчих викликають обґрунтовані сумніви у санкціонованості огляду обійстя Муси Ісаєва⁴.

20 жовтня керівник Центральної виборчої комісії (ЦВК) Курултаю Заїр Смедляєв повідомив, що в місті Бахчисарай було здійснено обшуки у будинках **Енвера Абдувєлієва, Енвера та Асана Серверових**. За його інформацією, внаслідок обшуків було вилучено особисті комп'ютери. очевидці розповіли, що обшук проводився за підозрою в участі у діяльності батальйону Номана Челебіджінана та Ленура Іслямова чи підтримці цього утворення (Ленур Іслямов — керівник акції «блокада Криму», що відбувалася у вересні-грудні 2015 року на кордоні Херсонської області та Криму). Користувач мережі

¹ Наказ Президента Російської Федерації від 13.11.2014 № 719 «Про призначення суддів федеральних судів», документ: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201411140011?index=0&rangeSize=1>

² <https://www.facebook.com/zair.smedlya/posts/1127757393926094>

³ <http://sevastopol.su/news.php?id=91120>

⁴ <http://avdet.org/ru/2016/10/15/pod-sudakom-vo-dvore-krymskogo-tatarina-iskali-ukradennyj-mototsikl/>

Facebook Сейран Ікріма (Seyran Ikrimah), котрий, за його словами, був очевидцем цих подій, опублікував відео з місця обшуків в Бахчисараї. За його словами, особи, котрі проводили обшук, розшукували людину на ім'я Саїд за підозрою у причетності до діяльності батальйону Ленура Іслямова⁵.

26 жовтня в помешканні активіста **Олексія Шестаковича** в Сімферополі відбувся обшук. Шестакович повідомив, що його затримали на вулиці, після чого доправили з понятими до його домівки. Під час обшуку нічого знайдено не було. Шестакович опублікував протокол огляду житла, де зазначено, що внаслідок обшуку у нього вилучено два жорсткі диски від комп'ютера, які передано до УФСБ РФ. Обшук здійснював «майор поліції» Шамбазов Руслан Рінатович, колишній співробітник МВС України⁶. Він же 17 вересня 2016 року склав протокол про розміщення Шестаковичем 2010 року «екстремістського» поста в соцмережі. За цією справою «Залізничний суд» Сімферополя засудив Олексія Шестаковича до штрафу в 1000 рублів. Також Шамбазовим в січні 2016 року був затриманий блогер Заїр Акадіров, котрий прийшов на слухання у «справі 26 лютого».

Акцентуємо увагу на тому, що один з понять — Шломович Василь Володимирович — у політично вмотивованій «справі 26 лютого» проходить як «потерпілий» і є членом парамілітарного формування «народне ополчення» з публічною антиукраїнською позицією. Шестакович засвідчив, що як понять до обшуку залучили «козаків».

27 жовтня, після обшуку, «Залізничний районний суд» Сімферополя визнав Олексія Шестаковича винним у споживанні наркотиків і призначив йому штраф у розмірі 4 тисячі рублів.

Вищевикладені факти викликають обґрунтовані сумніви в неупередженості слідчого та понятого під час здійснення обшуку квартири проукраїнського активіста, що, з урахуванням ухвалених раніше неправомірних рішень щодо нього, може свідчити про політично вмотивоване адміністративне переслідування Шестаковича⁷.

⁵ <http://avdet.org/ru/2016/10/20/v-seti-poyavilis-video-s-mestia-obyskov-v-bahchisarae/>

⁶ <https://www.facebook.com/groups/1140049122701123/permalink/1222867864419248/>

⁷ <https://www.facebook.com/crimeahrg/posts/1796518183967148>

ПОЛІТИЧНО МОТИВОВАНІ КРИМІНАЛЬНІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УЧАСНИКІВ КИЇВСЬКОГО МАЙДАНА: СПРАВА АНДРІЯ КОЛОМІЙЦЯ

27 жовтня суддя «Верховного суду» Криму Галина Володимирівна Редько залишила без змін вирок «Київського районного суду» Сімферополя щодо українця **Андрія Коломійця**⁸. 10 червня суддя Білоусов визнав Коломійця винним (за ч. 3 ст. 30 п.п. «а, б, е, л», ч. 2 ст. 105 КК РФ, і за ч. 2 ст. 228 КК РФ) та виніс покарання 10-ма роками позбавлення волі в колонії суворого режиму. Захист оскаржив вирок, але суддя відхилила усі клопотання адвоката Михайла Кушпеля.

На судовому засіданні інтереси Коломійця репрезентував адвокат Тарас Омельченко. Він повідомив, що суддя для ухвалення рішення навіть не виходила у дорадчу кімнату. Єдина вимога, санкціонована суддею, це вимога про інформування Коломійця зрозумілою для нього мовою. Впродовж судового засідання суддя Редько користувалася українською мовою.

Суддя Редько Г.В. неодноразово виносила вироки й за іншими політично вмотивованими кримінальними справами. Як-от, вона ухвалила рішення про продовження терміну утримання під вартою для заступника Меджлісу кримськотатарського народу Ахтема Чийгоза.

Після вироку «Верховного суду» Криму Андрія Коломійця буде перевезено для відбування покарання з території Криму на територію РФ.

«СПРАВА 26 ЛЮТОГО»

У Криму тривають судові засідання у «справі 26 лютого», яку розділили на два процеси: перший — у справі заступника голови Меджлісу кримських татар **Ахтема Чийгоза** як «організатора заворушень» біля парламенту Криму, другий — у справі інших фігурантів (серед яких **Алі Асанов і Мустафа Дегерменджі**) як «учасників масових заворушень».

3 жовтня в «Центральному районному суді» Сімферополя відбулося перше слухання у виокремленій в особне провадження справі «учасників заворушень» 26 лютого 2014 року. Серед фігурантів — Алі Асанов і Мустафа Дегерменджі (перебувають під вартою), Ескендер Кантемир, Ескендер Емірвалієв і Арсен Юнусов⁹.

Адвокат Асанова Едем Смедляєв повідомив, що процес розпочався з порушеннями Кримінально-процесуального кодексу РФ. Як-от, всім учасникам процесу були повідомлено про початок слухання за два дні, але Асанов і Дегерменджі дізналися лише ввечері напередодні засідання, що їх вивезуть до суду. 7 жовтня відбулося засідання, але на цей раз адвоката не поставили до відому. Оскільки захисник був не сповіщений, то він не зміг завітати до суду, тому замість нього на слуханні був присутній адвокат за призначенням.

7 жовтня «Центральний районний суд» Сімферополя продовжив термін утримання під вартою Мустафі Дегерменджі і Алі Асанову до 7 січня 2017 року. За словами сестри Мустафи Дегерменджі Мавіле, родичів не пустили в зал суду, а судові засідання здійснилося в закритому режимі.

⁸ Сайт «Верховного суду» Криму, інформація по справі Андрія Коломійця (Справа № 22-3003/2016): https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=caseKcase_id=194046492Kresult=1Kdelo_id=4Knew=4

⁹ https://centr-simph--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=caseKcase_id=191852965Kresult=1Kdelo_id=1540006Knew=

17 жовтня в «Центральному районному суді» відбулося чергове засідання суду у справі Асанова, Дегерменджі, Кантемирова, Емірвалієва і Юнусова. Наступне засідання призначене на 1 листопада.

18 жовтня «Верховний суд Криму» залишив у силі рішення про продовження арешту Асанову до 7 січня 2017. Також суддя відхилив клопотання захисту про те, щоб підсудний перебував поруч з адвокатом, а не в залізній клітці¹⁰.

У жовтні відбулося 11 засідань суду щодо виокремленої в особі провадження справи Ахтема Чийгоза та одне засідання з розгляду скарги на продовження терміну утримання під вартою. Впродовж слухань, окрім допиту «потерпілих», розпочали допитувати «свідків». Як і під час попередніх допитів, більшість потерпілих — члени парамілітарного формування «самооборона Криму», яке підпорядковане «прем'єр-міністру» Криму Сергію Аксьонову. Ахтем Чийгоз, як і раніше, бере участь у слуханнях в онлайн режимі, не будучи присутнім у залі суду. Адвокати неодноразово подавали клопотання про те, щоб Ахтем Чийгоз перебував у залі засідань під час процесу, але судді не вдовольняють такі клопотання.

Впродовж засідань у справі Чийгоза прокурор Супряга визнала небажання частини «потерпілих», котрі заявлені як свідки, брати участь на засіданнях суду. На її думку, служба судових приставів докладає недостатньо зусиль для прибуття «потерпілих» до судової зали.

«СПРАВА ХІЗБ УТ-ТАХРІР»

У жовтні чисельність кримських мусульман, позбавлених волі у межах справи «Хізб-ут-Тахрір», зросла. В ув'язненні перебувають 19 осіб — **Руслан Зейтулаєв, Рустем Ваїт, Нурі Примов, Ферат Сайфулаєв** (виголошено обвинувальні вироки), **Енвер Бекіров, Вадим Сірук, Муслім Алієв, Емір-Усеїн Куку, Рефат Алімов, Арсен Джеппаров, Енвер Мамутов, Ремзі Меметов, Зеврі Абсеїтов, Рустем Абільтаров, Тимур Абдуллаєв, Рустем Ісмаїлов, Айдер Саледінов, Узеїр Абдуллаєв і Еміль Джемаденів** (перебувають під вартою). Їх звинувачують за ч.1 ст. 205.5 КК РФ (Створення терористичної організації) та / чи ч. 2 ст. 205.5 КК РФ (участь у терористичній організації).

12 жовтня в Сімферополі і селі Строганівка відбулися масові обшуки. За інформацією адвоката Еміля Курбедінова, обшуки здійснювалися у межах розслідування кримінальної справи про участь в організації Хізб ут-Тахрір. По закінченню обшуків було взято під варту Тимура Абдуллаєва (звинувачується за ч.1 ст. 205.5 КК РФ), Рустема Ісмаїлова, Айдера Саледінова, Узеїра Абдуллаєва та Еміля Джемаденіва (звинувачуються за ч.2 ст. 205.5 КК РФ).

13 жовтня «Київський районний суд» Сімферополя обрав всім чотирьом затриманим міру запобіжного заходу — перебування під вартою до 11 грудня 2016 року.

8 жовтня «Центральний районний суд» Сімферополя продовжив термін утримання під вартою Енверу Мамутову, Ремзі Меметовау, Рустему Абільтарову і Зеврі Абсеїтову до 12 січня 2017 року¹¹ (їх було заарештовані 12 травня 2016 в м. Бахчисарай).

20 жовтня «Верховний суд Криму» не задовольнив скаргу Енвера Мамутова, Ремзі Меметова, Рустема Абільтарова і Зеврі Абсеїтова на продовження терміну утримання під вартою. Суддя Тетяна Олександрівна Мельник залишила всіх чотирьох під вартою до 12 січня 2017

¹⁰ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=671980996303796Kset=a.216257595209474.1073741825.100004757052466Ktype=3Ktheater>

¹¹ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1223502747714320>

року. Окрім цього, суддя Мельник не взяла до уваги аргументи адвокатів щодо необґрунтованості позиції обвинувачення. Водночас суд проігнорував вимогу захисту врахувати сімейний стан підсудних: у одного з них на утриманні перебувають шестеро дітей і хвора мати, два інших мають кожен по четверо малолітніх дітей.

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

По тому, як 29 вересня незалежний адвокат зміг відвідати Євгена Панова в СІЗО Сімферополя та дізнатися від нього про катування затриманого, у правозахисників та рідних виникли побоювання, що Панова можуть перевезти із СІЗО.

7 жовтня в КПК надійшла інформація про те, що **Євгена Панова** та **Андрія Захтея** вивезли з СІЗО Сімферополя. Адвокатів про це не поставили до відому.

13 жовтня на сайті «Відкрита Росія» було оприлюднено повідомлення, що члени Громадської спостережної комісії Москви під час планової перевірки виявили в СІЗО «Лефортово» українців Євгена Панова і Андрія Захтея. За інформацією російської правозахисниці Зої Светової, члени ГСК побачили рани від кайданок і синці на руках у Панова та Захтея. Українці пояснили, що ці сліди лишилися з моменту затримання у серпні 2016 року. Панов сказав, що перевезення з Сімферополя до Москви відбувалося у такий спосіб: «нас гвинтокрилом перекинули на материк, а потім на машині — до Москви».

18 жовтня «Верховний суд» Криму розглянув скаргу адвоката Андрія Захтея на рішення «Київського районного суду» Сімферополя про арешт Захтея на термін до 7 грудня 2016 року. За інформацією адвоката, самого Захтея не було у залі суду під час розгляду апеляції. Він перебував у Москві в СІЗО Лефортово та брав участь у засіданні за допомогою відеозв'язок. Суд не задовольнив скаргу і не взяв до уваги інформацію захисту про те, що адвоката не поставили до відому щодо дати й місця проведення судового засідання про обрання запобіжного заходу 26 вересня¹². Таким чином, суд проігнорував той факт, що стосовно Захтея було порушено право на захист і справедливий судовий розгляд.

26 жовтня член Громадської спостережної комісії Москви Зоя Светова повідомила, що навідала Євгенія Панова та Андрія Захтея в СІЗО «Лефортово». Вони розповіли про візити до них слідчих за відсутністю адвокатів, що є порушенням КПК РФ¹³.

Родичі Євгена Панова повідомили, що Панов не отримує листи та передачі від них.

¹² <https://hromadskeradio.org/programs/prava-lyudyny/pry-aresteya-advokat-ukraynskogo-dyversanta>

¹³ <https://www.facebook.com/zoiassetova/posts/1258067297592659?pnref=story>

СВОБОДА СЛОВА ТА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМОК*

4 жовтня в Алушті співробітники УФСБ по Криму і Севастополю затримали редактора видання «Твоя газета» **Олексія Назімова**, відео-оператора видання **Андрія Облезова** та депутата Алуштинської міської ради **Павла Степанченка**. 6 жовтня Слідчий комітет РФ по Криму повідомив про відкриття кримінальної справи на Олексія Назімова і Павла Степанченка. Їх підозрюють у скоєнні злочинів, передбачених п. «б» ч. 7 ст. 204 КК РФ (комерційний підкуп, пов'язаний з вимаганням предмета підкупу) і п. «а» ч. 2 ст. 204.1 КК РФ (посередництво у комерційному підкупі, вчинене групою осіб за попередньою змовою)¹⁵.

За версією слідства, Назимов мав намір шантажем отримати від члена партії «Єдина Росія» 150 тисяч рублів в обмін на обіцянку не поширювати у ЗМІ відомості, що залямовують репутацію політика. Степанченко, за версією слідства, виступав посередником у передаванні грошей.

Адвокат Назімова Олександр Осіпко-Єрмишин вважає звинувачення неправомірними. За його словами, домовленість із членом «Єдиної Росії» передбачала лише публікації в соцмережах і на сайті «Твоей газеты», а грошового відшкодування його підзахисний не вимагав. Гроші, передані Назімову, були розрахунком за розміщення реклами на сайті. Назимов, за словами адвоката, є фізичною особою та діяв як блогер, саме цьому звинувачення у «комерційному підкупі» є неправомірним. Крім того, друковане видання «Твоя газета», засновником якого є Назимов, не публікується з листопада 2015 року¹⁶.

6 жовтня міський суд Алушти обрав щодо затриманих форму запобіжного заходу у вигляді перебування під вартою. 18 жовтня суддя «Верховного суду» Криму Анатолій Миколайович Осоченко не задовольнив скаргу на судові рішення щодо арешту Олексія Назімова і Павла Степанченка. Адвокати звернулися до суду з проханням замінити перебування під вартою як запобіжний захід для підозрюваних на домашній арешт, але суддя відмовив¹⁷.

Рідні Олексія Назімова і Павла Степанченка припускають, що справу сфабриковано з політичних мотивів. Раніше Назимов і Степанченко неодноразово виступали від Комуністичної партії РФ із критикою дій місцевих членів партії «Єдина Росія». Вони припускають, що мотивом переслідування є прагнення членів правлячої партії усунути опонентів.

З приводу третього фігуранта справи, журналіста Андрія Облезова, надходила інформація, що слідчі здійснюють на нього тиск з метою схилити до надання показань в обмін на обрання для нього поблажливішого запобіжного заходу.

21 жовтня за інформацією прес-служби УФСБ Росії по Криму і Севастополю стало відомо, що «Ленінський районний суд» Севастополя визнав винним **24-річного місцевого жителя** «у публічних закликах до екстремізму, війни та реабілітації нацизму». За версією сторони обвинувачення, «мешканець Севастополя в мережі «ВКонтакте» закликав до повалення в Криму та Севастополі російської влади, а також «до руйнації територіальної цілісності РФ шляхом військового вторгнення до Криму або проведення на території півострова військових дій». Суд приговорив його до двох років позбавлення волі умовно із заборонаю

* Розділ «Свобода слова та висловлювання думок» підготовлений у співпраці з **Центром інформації про права людини**: <https://humanrights.org.ua/ru>

¹⁵ <http://crim.sledcom.ru/news/item/1071514>

¹⁶ <http://ktelegraf.com.ru/2016/10/21/snizili-nakal.html>

¹⁷ <http://an-crimea.ru/page/news/146631>

здійснювати діяльність, пов'язану зі наданням послуг з адміністрування сайтів і поширенням текстових, фото-, відео-, мультимедіа, новин та інших інформаційних матеріалів у мережі Internet¹⁸.

Ігор Мовенко оскаржив рішення Гагарінського суду Севастополя (від 22 вересня 2016), за яким його було засуджено до адміністративного покарання штрафом у розмірі 2000 рублів за ч.1 ст. 20.3 КоАП РФ (Пропаганда чи публічна демонстрація нацистської атрибутики або символіки). Протокол про адміністративне правопорушення було складено за розміщення на велосипеді І. Мовенка наліпок із зображенням герба України та символіки українського батальйону «Азов». Розгляд апеляції призначено на 7 листопада в міському суді Севастополя.

Зазначимо тут, що кримінальну справу за фактом побиття та нанесення тілесних ушкоджень Ігорю Мовенку в Севастополі досі не розпочато. Він був побитий 7 вересня 2016 в Севастополі. Мотивом нападу стали наліпки на його велосипеді, що за них його визнали винним в адміністративному правопорушенні. Проте де-факто правоохоронні органи досі не вдалися до дій щодо притягнення до відповідальності нападника на І. Мовенка¹⁹.

ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У жовтні журналістка видання «Российская газета» (кримський філіал) **Марина Резнікова** була звільнена. Колеги припускають, що причиною її звільнення є відеоматеріал, який вона готувала про будинок нинішнього глави Криму Сергія Аксьонова. Іншим мотивом позбавлення її роботи називають участь журналістки в інформаційній кампанії на захист від вирубки зелених насаджень на центральній вулиці Сімферополя. Про тиск повідомляли й інші учасники кампанії проти знищення дерев — журналісти Олег Крючков, Дмитро Жмуцький, Максим Грозний.

27 жовтня в Сімферополі в «Верховному суді» Криму перед оголошенням рішення за скаргою політв'язня Андрія Коломійця на вирок щодо нього судовий пристав з нагрудним знаком ОП 27716 заборонив кореспонденту «Нової газети» **Івану Жиліну**, без роз'яснення причин, увійти до зали засідань водночас з іншою публікою.

28 жовтня в Сімферополі під час урочистого закладання каменю до підвалин Соборної мечеті представники муфтіяту та органів місцевої влади заборонили знімальній групі **Internet-проекту Crimeantatarsclub** дістатися до місця події. Формальною причиною такої заборони стала відсутність у них посвідчень співробітників ЗМІ. Реальним мотивом усунення журналістів від фіксації події є переконання у тому, що сюжети цього Internet-проекту використовуватиме кримськотатарський телеканал ATR (нині працює у Києві).

СПРАВА МИКОЛИ СЕМЕНИ

11 жовтня «Верховний суд» Криму залишив без зміни рішення «Київського районного суду» Сімферополя щодо заборони журналісту **Миколі Семени** залишати кордони Криму. Раніше адвокати журналіста клопотали про скасування підписки про невиїзд для лікування М. Семени у Києві.

¹⁸ <http://sevastopol.su/news.php?id=91361>

¹⁹ <http://crimeahrg.org/v-kryimu-delo-tak-i-ne-vozbudili-po-faktu-izbieniya-za-ukrainskuyu-simvoliku-igorya-movenko/>

СПРАВА ІЛЬМІ УМЕРОВА

20 жовтня Ільмі Умерова викликали до ФСБ. Проти нього порушено кримінальну справу за ч. 2 ст. 280.1 КК РФ «Публічні заклики до здійснення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності РФ, вчинені з використанням інформаційно-телекомунікаційних мереж (Internet включно)» за його публічні висловлювання про те, що Крим є територією України. Його ознайомили з результатами лінгвістичної та судово-психіатричної експертизи. За словами Умерова, висновки лінгвістичної експертизи підтвердили, що його виступи на телеканалі АТР 19 березня 2016 року містили заклики до руйнації територіальної цілісності РФ. Ще йому повідомили, що психіатрична експертиза засвідчує відсутність у нього психічних захворювань²⁰.

СПРАВА СУЛЕЙМАНА КАДИРОВА

5 жовтня на підставі постанови голови «Верховного Суду Республіки Крим» І. І. Радіонова відбувся обшук у помешканні члена регіонального Меджлісу кримськотатарського народу в Феодосії Сулеймана Кадірова. Причиною для обшуку були названі підозри в тому, що, за версією ФСБ, Кадіров закликав до невизнання кордонів РФ та до підтримки кримськотатарського батальйону «Аскер» в одному з репортажів 29 березня 2016 року.

11 жовтня під час допиту Сулеймана Кадірова в ФСБ стало відомо, що стосовно нього ФСБ РФ відкрило кримінальну справу за ч.2 ст. 280.1 КК РФ — Публічні заклики до здійснення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності РФ, вчинені з використанням ЗМІ чи електронних або інформаційно-телекомунікаційних мереж («Internet» включно). Адвокат Еміль Курбедінов повідомив, що слідчий ФСБ відмовився надати копію постанови про відкриття кримінальної справи, що є брутальним недотриманням процесуальних норм²¹.

18 жовтня співробітники ФСБ ознайомили Сулеймана Кадірова з постановою про здійснення лінгвістичної експертизи, коли вивчатиметеся зміст відеозвернення такого собі Дем'яна Дем'яченка та коментаря Кадірова до цього матеріалу. За словами іншого адвоката, Андрія Сабініна, у захисників Кадірова співробітники ФСБ взяли підписку про нерозголошення слідчих заходів у кримінальній справі²².

²⁰ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1850650505179814&id=100007046477228

²¹ <https://www.facebook.com/emil.kurbedinov/posts/1226978274033434?pnref=story>

²² <http://ctrcenter.org/ru/news/256-fsb-provedet-ekspertizu-video-pod-kotorym-sulejman-kadyrov-yakoby-napisal-kommentarij>

СВОБОДА МИРНИХ ЗІБРАНЬ

25 жовтня «Севастопольський міський суд» визнав законною відмову «Уряду Севастополя» організаторам гей-параду у проведенні цього заходу 6-7 травня 2016 року. «Уряд Севастополя» обґрунтував цю відмову тим, що гей-парад мав відбутися на вулицях і площах, де розташовані дитячі установи та майданчики.

Організатори оскаржили це рішення. Однак «Ленінський районний суд» Севастополя і «Севастопольський міський суд» визнали заборону на проведення акції законною. Суд, вмотивовуючи власне рішення, послався на ФЗ «Про захист дітей від інформації, що завдає шкоди їхньому здоров'ю та розвитку». Цей закон забороняє «пропаганду нетрадиційних сексуальних стосунків серед неповнолітніх». Таким чином, посилаючись на такий закон, місцева влада може заборонити будь-яку акцію на підтримку ЛГБТ-спільнот, оскільки майже завжди зберігається ймовірність перебування неповнолітнього неподалік від акції²³.

ПОРУШЕННЯ СВОБОДИ МИРНИХ ЗІБРАНЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ДНЕМ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАРОДУ

18 травня в День пам'яті жертв депортації в Судаку за участь в автопробігу із кримськотатарськими прапорами було затримано четверо кримських татар за ч. 2 ст. 20.2 КоАП РФ «Порушення встановленого порядку організації або проведення зібрань, мітингу, демонстрації, ходи чи пікетування». Суддя міського суду Судака винесла щодо затриманих постанову про припинення провадження у справі²⁴. Проте поліція Судака оскаржила таке рішення. 1 вересня «Верховний суд» Криму задовольнив скаргу поліції і повернув справу на повторний розгляд.

27 жовтня в Судаку вдруге розглядалася адміністративна справа щодо чотирьох кримських татар. Цього разу **Алім Мусліядінов, Аблякімов Аблякім, Енвер Чавуш, Сейтумеров Сейтмамут** були визнані винними в адміністративному правопорушенні. Кожному з них було призначено штраф у розмірі 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян²⁵.

²³ Сайт «Севастопольського городского суда»: http://gs.sev.sudrf.ru/modules.php?name=press_depKop=1Kdid=127

²⁴ https://sudak--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=caseKcase_id=151343641Kresult=1Kdelo_id=1500001

²⁵ <https://www.facebook.com/lenora.dyulber/videos/vb.100001852246809/1244940598911003/?type=2Ktheater>

СВОБОДА ОБ'ЄДНАНЬ

26 квітня 2016 року «Верховний суд» Криму визнав Меджліс кримськотатарського народу екстремістською організацією та заборонив його діяльність на території РФ. Це рішення було оскаржене. 29 вересня 2016 року Верховний суд РФ відхилив скаргу захисту у справі «Про заборону Меджлісу» та залишив у силі постанову суду Криму від 26 квітня 2016 року про заборону діяльності Меджлісу.

Після цих рішень КПГ фіксує випадки винесення ухвал в адміністративних справах щодо членів Меджлісу. У жовтні «Бахчисарайський районний суд» ухвалив кілька таких рішень за порушення ст. 20.28 КоАП РФ «Організація діяльності суспільного чи релігійного об'єднання, щодо якого ухвалено рішення про призупинення його діяльності» з призначенням штрафів.

4 жовтня **Садиха Табаха**²⁶, **Шевкета Кайбуллаєва**²⁷ і **Бекіра Мамутова**²⁸ суд Бахчисарая засудив до штрафів за участь у засіданнях Меджлісу як «громадської організації, забороненої на території РФ і в Криму». Кайбуллаєву було призначено штраф у розмірі 500 рублів, Табасі та Мамутову — 750 рублів. Бекір Мамутов має намір оскаржити це рішення.

14 жовтня суд Бахчисарая засудив керівника управління Меджлісу з питань освіти **Емінє Авамилеву**²⁹ до штрафу в 750 рублів. 20 жовтня члена Меджліса **Абдурамана Егіза**³⁰ було засуджено до штрафу в 750 рублів. 24 жовтня судом оштрафовано **Ділявера Акієва**³¹ на суму у розмірі 500 рублів. Наприкінці жовтня тривали слухання з аналогічних адміністративних справ щодо **Мустафи Маушева** і **Зейнура Якубова**.

26 жовтня суд задовольнив клопотання захисту Зейнура Якубова про подальший розгляд справи кримськотатарською мовою. Наступне судове засідання призначене на 1 листопада³².

²⁶ Постанова «Бахчисарайського районного суду Криму від 04.11.2016 щодо Табах С.У.: https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=docKnumber=201409633Kdelo_id=1500001Knew=0Ktext_number=1

²⁷ Постанова «Бахчисарайського районного суду Криму від 04.11.2016 щодо шени Кайбуллаєва Ш.Е.: https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=docKnumber=201409639Kdelo_id=1500001Knew=0Ktext_number=1

²⁸ Постанова «Бахчисарайського районного суду Криму від 04.11.2016 щодо Мамутова Б.А.: https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=docKnumber=201409630Kdelo_id=1500001Knew=0Ktext_number=1

²⁹ Постановление «Бахчисарайского районного суда» Криму от 14.10.2016 в отношении Авамилевой Э.П.: https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=caseKcase_id=201190831Kresult=1Kdelo_id=1500001

³⁰ Постановление «Бахчисарайского районного суда» Криму от 19.10.2016 в отношении Эгиза А.М.: https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=caseKcase_id=201191047Kresult=1Kdelo_id=1500001

³¹ Постановление «Бахчисарайского районного суда» Криму от 24.10.2016 в отношении Акиева Д.З.: https://bahchisarai--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_deloKsrv_num=1Kname_op=caseKcase_id=201190825Kresult=1Kdelo_id=1500001

³² <https://www.facebook.com/nariman.dzhelalov/videos/vb.100001616084112/1266733453390512/?type=2Ktheater>

СВОБОДА ПЕРЕСУВАННЯ ТА ПИТАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ЧЕРЕЗ ПУНКТИ ПРОПУСКУ

18 жовтня вдень співробітники прикордонної служби ФСБ РФ на пункті пропуску «Чонгар» затримали кримського татарина **Шевкета Веліляєва**. Його дружина Ганна Веліляєва повідомила КПГ, що більше 4-х годин чоловік спілкувався із співробітниками ФСБ. У нього тимчасово вилучили мобільний телефон і документи. За таких умов службовці ФСБ зобов'язані скласти протокол, але цього зроблено не було. Після чотирьох годин затримання Веліляєва відпустили, і він попрямував до Бахчисараю, де мешкає.

19 жовтня **Архієпископ Сімферопольський і Кримський УПЦ КП Климент** повідомив, що російські прикордонники протягом години утримували його в пункті пропуску без пояснення причин такого затримання³³.

³³ <http://voicecrimea.com.ua/main/mainnews/vladika-kliment-moye-zatrimannya-na-krimskomu-kordonni-nagaduye-situaciyu-z-dzhemilyevim-chubarovim-ta-shukurdzhiyevim.html>

ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

ПРИМУСОВЕ ПЕРЕМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

Всупереч ст. 49 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни влада РФ продовжують переміщувати громадян України проти їхньої волі з місць несвободи на території Криму до виправних установ на території РФ. За інформацією експерта Регіонального центру з прав людини, адвоката Романа Мартиновського, усього за час окупації з Криму до виправних установи РФ було переміщено не менш, ніж 2200 громадян України, котрі перебували в ув'язненні, з них — 240 жінки³⁴.

Окрім того, за інформацією експерта, громадянин України **Валерій Керімов** (уродженець Генічеська) помер 8 вересня 2016 року у виправній колонії № 1 Республіки Адигея (РФ). До цієї колонії Росії його перевели з виправної установи Криму. Він хворів на гепатит і сухоти, йому не надали своєчасну медичну допомогу, внаслідок чого він помер. Інший громадянин України, **Сергій Глиняник** з Севастополя, помер 30 серпня 2016 року в СІЗО-1 Сімферополя також через неотримання медичного догляду. Щодо інших двох громадян України, є серйозні побоювання за їхнє життя. **Юрій Саєнко** перебуває в ІК-2 в Ростові-на-Дону, а **Лейла Гусейнова** — в СІЗО Сімферополя. У обох ув'язнених виявлено ВІЛ і гепатит, ці особи потребують термінової медичної допомоги.

ПРИМУС ДО СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ РОСІЇ

У Криму було оголошено осінню призовну кампанію до збройних сил РФ. За офіційними заявами де-факто влади, під час проведення кампанії до лав армії РФ планується мобілізувати 1500 жителів Криму. Кримчани, котрі увійдуть до складу в ВС РФ в обсягах цієї мобілізаційної кампанії, будуть служити на території Криму. Але з весни 2017 року мешканці Криму відбудуватимуть військову службу і на території РФ. «Військовий комісар» Криму Анатолій Малолетко заявив, що стосовно одного з жителів Криму вже відкрито кримінальну справу за ухиляння від призову до російської армії³⁵.

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ольга Скрипник, координатор Кримської правозахисної групи;

Віссаріон Асєєв, аналітик Кримської правозахисної групи;

Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.

³⁴ <https://hromadskeradio.org/programs/kyiv-donbas/peremeshchenie-zaklyuchennyh-iz-kryma-v-rf-voennoe-prestuplenie-martynovskiy>

³⁵ <http://www.c-inform.info/news/id/44336>